

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 115

Cena inseratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Vlada odstopila.

Težave pri sestavi nove vlade.

Vukičevićeva vlada je dovršila veliko delo, za katero so se vse njene prednice izkazale kot nesposobne: novi davčni zakon, ki prinese zenačenje davčnih bremen v celi državi. To, kar so vse prečanske stranke od nekdanj zahtevale, po čemer so hrepenele, za kar so se potegovale, česar pa niso mogle doseči, to je ustvarila Vukičevićeva vlada, v kateri je SLS imela vplivno besedo. Z bodočim novim letom nastopi realno (stvarno) zenačenje davkov v celi državi in obenem izdatno znižanje davčnih bremen v prečanskih krajih, zlasti v Sloveniji. To je takšen uspeh Vukičevićeve vlade, da se ne more z njim primerjati nobeno delo drugih vlad, ki so bile pred njo.

Dogodilo pa se je po tem izredno velikem uspehu Vukičevićeve vlade nekaj, kar je vzbudilo začudenje: vlada je dala ostavko. V torek, dne 7. februarja, je bil novi davčni zakon v narodni skupščini sprejet skoro z dvetretjinsko večino glasov, naslednji dan pa je vlada dala ostavko. Zakaj? Čemu?

Razmere v Davidovičevi demokrati stranki.

Povod za ostavko so dali demokrati ministri, ki so z Marinkovičem na čelu prvi dali ostavko. K temu jih je nagnil demokrati klub, ki je po večdnevni razpravi z večino glasov sprejel resolucijo, v kateri se obsoja delovanje vlade ter daje strankinemu predsedniku Davidoviču pooblastilo, da deluje za koncentracijo (združitve) vseh demokratiških strank v narodni skupščini. Demokrati ministri, ki so s svojimi pristaši v klubu glasovali proti tej resoluciji, pa so ostali v manjšini, so izvajali posledice s tem, da so odstopili. Po sprejetju novega davčnega zakona jim je sledila cela vlada. Vlada ni mogla več prenašati negotovosti, ali jo bo v bodoče podpirala demokratiška stranka, ali pa se bo postavila proti njej. Da se položaj razčisti, za to je bila potrebna ostavka vlade.

Kmetška demokracija.

S to besedo se, kakor je znano, zaznamuje zveza med Radičem in Pribečevićem. Ta zveza je neprirodna, ker do letošnjega leta ni bilo v naši državi večjih političnih nasprotnikov, nego sta bila Radič in Pribečević. Radičevci so samostalne demokrate psovali kot nasprotnike Hrvatov, kot nasilneže in batinaše, samostalni demokrati pa so Radičevcem metali v obraz nazive: vi ste protidržavni elementi, ita-

lijanski špijoni itd. Sedaj pa hodi Radič roko v roki s Pribečevićem in misli, da je rešitev skrahirane samostalne demokratiške politike največja zasluga, ki jo on more storiti hrvatskemu narodu. Tako pojmuje Radič svojo nalogo kot vodja hrvatskega naroda! Čudno je, da se je tudi Davidovič zagledal v firmo kmetijske demokracije ter da meni, da svojo nalogo koncentracije demokratiških strank najbolje izpolni, ako pristopi kot kompanjon k tej firmi.

Poskusi za koncentracijsko vlado.

V teh prilikah so se pretekli in ta teden vršili poskusi za sestavo koncentracijske vlade, to je vlade, ki bi naj v sebi združevala, če mogoče, vse stranke v parlamentu. Najprej je kralj to nalogo poveril zastopniku največje stranke, prejšnjemu ministrskemu predsedniku Velji Vukičeviću. Ko ta ni uspel, je prišel na vrsto Stjepan Radič, ki je dva dni poskušal sestaviti koncentracijsko vlado, pa zaman. Potem je prišel na vrsto Ljuba Davidovič, kateri pa ni hotel prevzeti te naloge, ker si je bil v svesti, da je ne more izvršiti. S tem bi se bili koncentracijski poskusi mogli končati, ker so zastopniki treh največjih strank v parlamentu po vrsti morali izjaviti, da je koncentracija nemogoča. Vendar pa je bil storjen še en poskus. Na predlog Velje Vukičevića kot predsednika radikalnega kluba je kralj pozval predsednika narodne skupščine g. dr. Ninka Perića, člana radikalne stranke, da poskusi sestaviti koncentracijsko vlado. Radič, Pribečević in Davidovič pa so mu stavili takšne zahteve, da jih radikalni klub ni mogel sprejeti. Vsled tega je dr. Perić odložil od kralja sprejeto nalogo o sestavi koncentracijske vlade. Nato je Velja Vukičević dobil nalogo, da sestavi delovno koalicijsko vlado, ki bi ne obsegala vseh strank.

Združena demokracija dela za volitve.

Postopanje združene demokracije, to je Radiča, Pribečevića in Davidoviča, dokazuje, da tem gospodom ni do tega, da bi ta parlament delal. Za to so stavili takšne pogoje za vstop v koncentracijsko vlado pod vodstvom radikalov, da jih radikalna stranka ni mogla sprejeti, ako ni hotela sebe ponižati. Glavna ovira je bil Pribečević, ki na vso moč sili v vlado, pa ga nočejo sprejeti, ker dobro vedo, da je njegova stranka s svojo politiko državi in ljudstvu storila veliko škodo. Ker Pribečević ne more v vlado, zato ne pusti Ra-

diča, kojega se krčevito drži, in zato oba zadržujeta Davidoviča. Ako bodo voditelji takozvane združene demokracije nadaljevali to svojo trdovratno politiko, bo parlament postal nesposoben za delo, in to v trenutku, ko stojijo pred njim velike naloge. Treba je pomagati tistim krajem, kjer ljudje trpijo glad. Treba je, da se sprejme in uzakoni državni proračun. Treba je zaključiti državno posojilo, ki je že obljubljeno finančnemu ministru g. dr. Markoviču v znesku okoli 14 milijard dinarjev. Te in druge velike naloge stojijo pred narodno skupščino, Pribečević in Radič pa ne dovolita, da bi skupščina delala. Razbiti hočeta parlament ter volilce prisiliti, da morajo po preteku niti pol leta zopet volišče. Naj ta gospoda zna, da čaka njo in njene zaveznike hud obračun pri volitvah.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak:

Novi davčni zakon.

Radičevci in samostojni demokrati so poskušali na vse načine onemogočiti sprejetje novega davčnega zakona, ker ne privoščijo Vukičevićevi vladi tega uspeha in jim je iz strankarske zagrizenosti ljubše, da ostane davčna neenakost in preobremenitev nekaterih pokrajin še naprej. Meseca oktobra so z nujnim predlogom zahtevali, da se sprejme davčni zakon, katerega je lani sprejel davčni odbor, za katerega so glasovali Radičevci. Vlada in vladna večina nista sprejeli nujnega predloga Radičevcev in Žerjavovcev, ker sta se zavedali, da bi ostala stara neenakost še naprej v veljavi, ako bi se predpis in plačilo davkov vršil po zakonu, katerega so Radičevci tako zelo priporočali. Njihov davčni zakon ohranja invalidski davek in komorsko doklado, vsebuje dohodnino, povrh so pa vse davčne stopnje še višje kot pri sedanjem novem davčnem zakonu. SLS ni glasovala za od Radičevcev tako hvaljeni davčni zakon, glasovala pa je za sedanji novi davčni zakon, ki pomeni znatno olajšavo za vse davkoplačevalce. Storila je to lahko, ker je sedanji zakon najboljši izmed peterih davčnih načrtov, katere so sestavile razne vlade, ker se ozira na gospodarsko šibkega. V ostalem naj govore številke!

1. Zemljiški davek.

Poglejmo, koliko znaša ta davek sedaj in koliko bo znašal v bodoče! Za primer vzamemo tri posestva v izmeri 5 ha, 10 ha in 20 ha; zemlja je srednje vrste, ne najboljše, pa tudi ne najslabše.

Katasterski čisti donos je znašal sedaj za 1 ha 7 Din, po novem zakonu bi pa znašal 161 Din. Sedaj znaša zemljiški davek pri posestvu

5 ha: 20% od katastrskega čistega donosa 7 Din, 150% doklada 10.50 D, 500% izredna doklada 87.50 Din, invalidski davek 48 Din, komorska doklada 24D, skupno 177 Din;

10 ha: 20% od katastrskega čistega donosa 14 Din, 150% doklada 21 Din, 500% izredna doklada 175 Din, invalidski davek 74 Din, komorska doklada 37 Din, skupno 321 Din;

20 ha: 20% od katastrskega čistega donosa 28 Din, 150% doklada 42 Din, 500% izredna doklada 350 Din, invalidski davek 124 Din, komorska doklada 62 Din, skupno 606 Din.

V novem davčnem zakonu ni določena davčna stopnja, temveč se bo ista določila šele v finančnem zakonu, ko se bo znalo, koliko bo znašal katastrski čisti donos za posamezne pokrajine. Skoro gotovo moremo trditi, da bo davčna stopnja znašala 10% katastrskega čistega donosa; da pa potolažimo tudi one, kateri preveč radi verjamejo liberalnemu časopisju, hočemo vzeti v poštev tudi davčno stopnjo 12%, katero je prvobitno sklenil davčni odbor.

Pri posestvu 5 ha bo znašal osnovni davek (d. stopnja 10%) 80.5 Din, dopolnilnega davka ni, ali (davčna stopnja 12%) 96.6 Din, torej za 96.5 Din ali 80.4 Din manj kot sedaj.

Pri posestvu 10 ha bode znašal osnovni davek 161 Din ali 193.2 Din, dopolnilni davek pa 32.2 Din, skupaj 193.2 Din ali 225.4 Din. Davek bo znašal za 127.8 Din ali za 95.6 Din manj kot sedaj.

Pri posestvu 20 ha bode znašal osnovni davek 322 Din ali 386.4 Din, dopolnilni davek pa 128.8 Din, skupaj 450.8 ali 515.2 Din. Davek bo znašal za 155.2 ali za 90.8 Din manj kot sedaj.

Opomniti pa treba, da je posestnik z 20 ha zemlje srednje kakovosti plačeval navadno še dohodnino, katera ni bila nič manjša kot zemljiški davek po novem zakonu, v katerem je dohodnina ukinjena.

Mirno lahko trdimo, da bode zemljiški davek pri malih in srednje velikih posestvih približno za polovico nižji kot doslej. Ako bi se pa zgodilo, da bi komisije določile pretirano visok katastrski čisti donos, je pa sigurno, da bo nar. skupščina določila nižjo davčno stopnjo kot 10%.

2. Hišno-najemninski davek.

Kmečke hiše v kmečkih občinah so proste tega davka, pri kmečkih hišah v trgih in mestih se bo po izjavi generalnega direktorja davkov davčna podlaga vzela zelo nizko. Proste so tega davka tudi hiše zadrug in združenih zvez.

Hišnonajemni davek pri letni čisti najemnini 10.000 Din je znašal doslej 3876 Din, pri čisti letni najemnini 20.000 Din je znašal doslej 7752 Din, po novem davčnem zakonu bo znašal v prvem slučaju 1400 Din, v drugem slučaju pa 3000 Din, znatno manj kot polovico sedanjega davka. Omeniti treba, da bo znašal hišno-najemni davek pri čisti letni najemnini čez 70.000 Din, še za več kot 40% manj kot doslej.

3. Splošna pridobnina.

Obrtnik, ki ne zaposluje več kot 4 pomočnike, plača sedaj, če doseže letno Din 20.000, 30.000 ali 40.000 dohodnine, pridobnine in dohodnine 1827, 3236 ali 4830 Din, po novem zakonu pa bo plačal 1650,

2550 ali 3550 Din, torej znatno manj kot doslej.

Trgovci z letnim dohodkom 20.000 Din, 50.000 ali 100.000 Din, je do sedaj plačal pridobnine in dohodnine 2227, 7270 ali 16.618 D, po novem davčnem zakonu bo pa plačal 2450, 6550 ali 14.550 Din. Tudi trgovci bodo v splošnem manj plačevali kot doslej.

4. Posebna pridobnina.

Ta davek tvori sedaj pretirano obdavčenje naše industrije in vseh podjetij, ki so zavezana javnemu polaganju računov. Z vzgledi hočemo pojasniti sedanjost, ter bodočo obremenitev treh podjetij, katerih davčno odmero podlago tvorijo dohodki 100.000 Din, 250.000 Din in 1 milijon Din. Sedaj plača podjetje v prvem slučaju D 41.800, v drugem 114.000 Din, v tretjem pa 513.000 Din. Podjetje z isto davčno odmero podlago in istim razmerjem med lastno glavnico in čistim dobičkom bode plačalo po novem davčnem zakonu Din 14.000, 40.000 ali 180.000 pridobnine, vohče manj kot polovico dosedanjega davka.

5. Davek na uslužbenca.

Pod to označbo so združene tri vrste do sedaj obstoječih davkov: in sicer davek na plače državnih nameščencev, davek na plače zasebnih in samoupravnih uslužbencev ter davek na ročno delo.

Državni nameščenci plačujejo do sedaj davek v iznosu 3—5% plače, povrh pa še invalidski davek in komorsko doklado.

Zasebni in samoupravni uslužbenci pa plačujejo doslej davek v iznosu 3.5—10% plače, povrh pa še invalidski davek in komorsko doklado.

Davek na ročno delo znaša 3.3% za služka.

Po novem davčnem zakonu bo znašal ta davek 2—15% plače, eksistenčni minimum znaša letno 4800 Din za vsakega uslužbenca, povrh pa še za vsakega otroka 1200 Din, dočim do sedaj ni bilo eksistenčnega minimuma pri davku državnih in zasebnih nameščencev, pri davku na ročno delo pa je znašal brez ozira na število otrok 6000 Din letno.

Primerjajmo davek za uslužbenca z mesečnim dohodkom 1000, 2000 in 4000 Din.

Sedaj plačujejo državni nameščenci 48—68, 96—136, 192—272 Din mesečno davka. Zasebni in samoupravni uradniki plačujejo 53, 116, 272 Din mesečno. Ročni dealvci plačujejo 33, 66, 132 Din mesečno.

Po novem davčnem zakonu bo plačal državni nameščenec, zasebni nameščenec ali ročni delavec, ki ima dva otroka, 9, 43, 173 Din mesečno davka. Davek za uslužbenca je pri nizkih dohodkih za več kot polovico nižji kot sedaj, šele pri mesečnih dohodkih nad 4000 Din se približuje sedanjemu plačilu.

Pod kakimi pogoji bo mogoče izvažati živino v Nemčijo?

Odkar so se razširili glasovi, da bo Avstrija z zvišano carino preprečila izvoz živine vseh vrst iz Jugoslavije v Avstrijo, moramo gledati na to, da dobimo kje drugod odjemalce za našo živino.

Ker se je sklenila pogodba z Nemčijo, bo mogoče nekaj živine prodati v nemško republiko. Zalibog pa so pogoji, po katerih bi se moglo pošiljati živino v to državo, zelo tesni. V naslednjem navajam nekatere važnejše določbe, kar se tiče izvoza naše živine v Nemčijo.

1. V trgovinski pogodbi med našo ter nemško državo ni Nemčija prevzela nobene obveze v pogledu postopka pri uvozu živine. Radi tega je Nemčija popolnoma svobodna in lahko brez kontrole uredi predpise pri uvozu živine iz naše države. Nemška vlada niti ni hotela, da napravi z našo državo veterinarsko konvencijo, po kateri bi se uredilo z zakonom, kako je postopanje pri prevozu in prevzemu živine v Nemčiji. Morda je krivo tega dejstvo, ker je naša država razkričana, da se pri nas premalo pazi na zdravstvene predpise. Oni, ki torej hočejo sedaj, ko imamo pogodbo z Nemčijo, živino pošiljati tje, morajo biti zelo previdni.

2. Za svinje iz naše države je nemška vlada izdala popolno prepoved, oziroma generalno zabrano. To se pravi, kdor hoče pošiljati svinje v Nemčijo, mora si pri nemški vladi izposlovati posebno dovoljenje.

Za ostalo živino — govedo, konje itd. — obstoji v Nemčiji samo veterinarska zabrana. O tem lahko dajo natančnejša pojasnila naši državni veterinarji. Dovoljenja, oziroma prepovedi uvoza izdajajo v Nemčiji posamezne zvezne države — Saška, Bavarska, Pruska itd. — a ne država in imajo te dežele pri tem popolnoma proste roke. Vlade posameznih držav lahko brez dovoljenja in vednosti berlinske centralne vlade dovolijo posameznim uvoznikarjem uvoz živine, ali pa ga prepovedo.

Nemški uvoznikarji pa imajo veliko prednost. Ti-le dobijo za vseh vrst živine dovoljenje uvoza v ozemlje nemške republike. Težje pa dobijo tudi Nemci sami tako dovoljenje za svinje, nego za druge vrste živine. Iz tega sledi, da so v Nemčiji zelo previdni in se bojijo, da bi zanesli kako kužno bolezen iz Balkana v Nemčijo. V zadnjem času se opaža, da Bavarska zelo gre na roko pri uvozu živine iz naših krajev. Tudi za uvoz svinj tu ne gre tako težko, kakor v drugih nemških zveznih državah. Morda bi bilo dobro, da kaka gospodarska organizacija naših kmetovalcev skuša dobiti zvezo z Bavarci, da si zasiguramo njen trg.

Opozoriti se mora na sledeče: Veterinarski dokumenti iz naše države — spričevala naših živinozdravnikov — se v Nemčiji ne upoštevajo. Živina se pri vstopu v nemško ozemlje strogo pregleda po nemških živinozdravnikih. Radi tega zavisi dovoljenje za prevoz v Nemčijo samo od dobre volje tamošnjih živinozdravnikov in v glavnem seveda od zdravja živine.

3. Tranzit ali prevoz preko avstrijskega ozemlja v Nemčijo dovoli Avstrija samo v tem slučaju, če prevozniki imajo uvožno dovoljenje nemških oblasti. Ako tega dovoljenja ni pri drugih prevoznih listinah, avstrijske oblasti že na meji pri Jesenicah, Spielfeldu in Pliberku zavrnejo transport živine.

Ker se bo sedaj, ko je stopila v veljavo trgovinska pogodba z Nemčijo, gotovo nudila tuintam prilika, da se bode dalo